

AD ATTICUM LIB. VI.
 EPISTOLARUM
 AD ATTICUM
 LIBER VI.

CICERO ATTICO SAL.

I. **A**CCEPI tuas literas a. d. quintum ¹ Terminalia Laodiceæ, quas legi libentissime, plenissimas amoris, humanitatis, officii, diligentia. His igitur respondebo; sic enim postulas: nec ² *οικονομίαν* meam institutam, sed ordinem conservabo tuum. Recentissimas a Cybistris te meas literas habere ais, a. d. x Kal. Octob. datas: & scire vis, tuas ego quas acceperim: omnes fere quas commemoras, præter eas, quas scribis Lentuli pueris & ³ Equotutico, & Brundisio datas. Quare ⁴ non *οίχεται* tua industria, quod vereris, sed præclare ponitur; si quidem id egisti, ut ego delectarer: nam nulla re sum delectatus magis. Quod meam ⁵ *εὐθυψύχη* in Appio tibi, ⁶ libertatem etiam in Bruto probò; vehementer gaudeo: ac putaram secus. Appius enim ad me ex itinere bis, terve ⁷ *ὑπομεμειψοίης* literas miserat, quod quadam se constituta rescinderem. Ut si medicus, cum ægrotus alii medico traditus sit, irasci velit ei medico, qui sibi successerit, si, quæ ipse in curando constituerit, mutet ille: sic Appius, cum ⁸ *ἐξ ἀφαιρέ-*

¹ Terminalia] Quæ x. vel, ut alii volunt, ix. Kal. Mart. fiebant. Ovid. lib. 2. Fast. Corradus.

² Οικονομίαν] Ordinem in re domestica: *οικονομία* hic sumitur pro ordine, quem scribentes servamus. Mantius.

³ Equotutico] Apulia oppidulo, quod verfu dicere non est, ut inquit Horat. Sat. 5. l. 1. Aliquam Tuticum Antoninus Augustus vocat. Corrad. Scribendum, & quas Equotutico &c. Hesius Baluzianus.

⁴ Non οίχεται] Non perit.

⁵ Εὐθυψύχη] Vide lib. 4. epist. 6.

⁶ Libertatem] Qua usus erat erga Scaptium, in negotio Cypriorum. Vide præcedentis libri epist. ult. Grævius.

⁷ ὑπομεμειψοίης] Nonnihil querentes, leviter expobulantes.

⁸ Εξ ἀφαιρέσεως] Αφαιρέσις significat in re rustica & medica iustitiam detractionem & ablationem. Tà αὐτὸν ἀφαιρέσις, aridarum frondium refectio, est apud Theophrastum & alios.

σεως provinciam curarit, sanguinem miserit, quidquid potuit detraxerit; mihi tradiderit eneclam, ⁹ *προσκαταφερομένην* eam a me non libenter videt; sed modo succenset, modo gratias agit. Nihil enim a me fit cum ulla illius contumelia: tantummodo dissimilitudo meæ rationis offendit hominem. Quid enim potest esse tam dissimile, quam illo imperante, exhaustam esse sumptibus, & jacturis provinciam; nobis eam obtinentibus, nummum nullum esse erogatum nec privatim, nec publice? Quid dicam de illius præfectis? comitibus? legatis? etiam de rapinis? de libidinibus? de contumeliis? Nunc autem domus mercule nulla tanto consilio, aut tanta disciplina gubernatur, aut tam modesta est, quam nostra tota provincia. ¹⁰ Hanc nonnulli amici Appii ridicule interpretantur: qui me idcirco putent bene audire velle, ut ille male audiat, & recte facere non meæ laudis, sed illius contumeliæ causa. Sin Appius, ut Bruti literæ, quas ad te misi, significabant, gratias nobis agit, non moleste fero; sed tamen eo ipso die, quo hæc ante lucem scribebam, cogitabam ejus multa, inique constituta & acta, tollere. Nunc venio ad Brutum, quem ego omni studio, te auctore, sum complexus: quem etiam amare cœperam: ¹¹ sed dico? revocavi me, ne te offenderem. Noli enim putare, me quicquam maluisse, quam, ut mandat is, facere: nec ulla de re plus laborasse. Mandatorum autem mihi libellum dedit: isdemque de rebus tu mecum egeras. Omnia sum diligentissime persequutus. Primum ab Ariobarzane sic contenti, ut talenta, quæ mihi ¹² pollicebatur, illi daret. Quoad mecum rex fuit, perbono loco res erat: post a Pompeji procuratoribus sexcentis premi ceptus est. Pompejus autem cum ob cæteras cau-

alios. Sic medici *ἀφαιρέσις* vocant, cum aliquid *materia demitur* corpori. In eo autem genere, quod in detractione est, ponitur primo loco *sanguinis detrahitio*, a qua & Celsus initium facit: *sanguis* autem eleganter apud Latinos dicitur *pecunia*. Cicero ergo, cum dicere vellet, ab Appio provinciam exhaustam esse, eleganter & lepide dixit: Appius *ἐξ ἀφαιρέσεως provinciam curavit, sanguinem misit*, &c. Itaque *προσκαταφερομένην a me non libenter videt*. Προσκαταφερομένη est contrarium detractionis. Ernestus.

⁹ Προσκαταφερομένην] Recreant.

¹⁰ Hanc] Hæc pro hac habet antiquus liber; & ita videtur legendum. Ursinus.

¹¹ Sed] Ego sic separo, ut sit primum *ἀποκατάστασις*, sed nunc odi, vel non amplius amo: deinde *ἐκπέδησις*, in qua secum nec scio quid cogitare videatur: & mox dicat, *revocavi me*, ne dicerem, quod volebam, ne te offenderem. Corradus.

¹² Pollicebatur] Ob acceptum a me beneficium. Mantius.

fas plus potest unus, quam cæteri omnes, tum quod putatur ad bellum Parthicum esse venturus. Ei tamen sic nunc solvitur, tricesimo quoque die talenta Attica xxxiiii, & hoc ex tributis: nec id satis efficitur in usuram menstruam. Sed Cnæus noster clementer id fert: ¹³ forte caret; usura, nec ea solida, contentus est. Alii neque solvit cuiquam, nec potest solvere: nullum enim ararium, nullum vestigal habet. Appii instituto tributa imperat: ea vix, in scœnus Pompeji quod satis fit, efficiunt. Amici regis duo tresve perdivites sunt: sed ii suam tam diligenter tenent, quam ego, aut tu. Equidem non desino tamen per literas rogare, suadere, accusare regem. Dejotarus etiam mihi narravit, se ad eum legatos misisse de re Bruti: eos sibi responsum retulisse, illum non habere: & mehercule ego ita iudico, nihil illo regno spoliatus, nihil rege egentius. Itaque aut ¹⁴ tutela cogito me abdicare, aut, pro Glabrone Scævola, ¹⁵ scœnus & impendium recusare. Ego tamen, quas per te Bruto promiseram præfecturas M. Scaptio, & L. Gavio, qui in regno rem Bruti procurabant, detuli: nec enim in provincia mea negotiabantur. Tu autem meministi nos sic agere, ut, quot vellet, præfecturas sumeret, dum ne negotiatori. Itaque duas ei præterea dederam: sed ii, quibus petierat, de provincia decesserant. Nunc cognosce de Salaminiiis: quod video tibi etiam novum accidisse, tanquam mihi. Nunquam enim ex illo audivi, illam pecuniam esse suam. Quin etiam libellum ipsius habeo, in quo est: *Salaminii pecuniam debent M. Scaptio, & P. Matinio, familiaribus meis*. Eos mihi commendat: adscribit etiam, & quasi calcar admovet, ¹⁶ intercessisse se pro iis magnam pecuniam. Confeceram, ut solverent centesimis sexennii ductis ¹⁷ cum renovatione singulorum annorum. At Scaptius quaternas postulabat. Metui, si impetrasset, ne tu ipse

¹³ Sorte] Pecunia credita. Idem.

¹⁴ Tutela] Mihi a Senatu commissa, ep.

2. & 4. lib. 15. Fam. *Corradus*.

¹⁵ Famus] Famus & impendium pupilli resuscipere est, nomine pupilli bonam copiam ejurare, seu jurare illius patrimonium esse neque forti, neque usuris solvendi idoneum.

J. F. Gronovius.

¹⁶ Intercessisse] Apparet, quam pecuniam

Scaptius, & Matinius Salaminiiis Romæ dederant, eam pecuniam & ipsos mutuum sumpsisse, sponfore Bruto. Nam, *Intercedere*, verbum est de sponsonibus usurpatum. *Tantum se pro te intercessisse* dicebat. Phil. II. 18. *Manutius*.

¹⁷ Cum renovatione] Cum anatocismo anniversario. Vide ep. 21. lib. V.

me amare desineres: nam ab edicto meo recessissem; & civitatem, in ¹⁸ Catonis, & in ipsius Bruti fide locatam, meisque beneficiis ornatam funditus perdidissem. Atque hoc tempore ipso impingit mihi epistolam Scaptius Bruti, rem illam suo periculo esse: quod nec mihi unquam Brutus dixerat, nec tibi: etiam, ut præfecturam Scaptio deferrem. Id vero per te exceperamus, ne negotiatori: quod si cuiquam, huic tamen non. Fuerat enim præfectus Appio; & quidem habuerat turmas equitum, quibus inclusum in curia Senatum Salamine obsederat, ut fame Senatores quinque morerentur. Itaque ego, quod die tetigi provinciam, cum mihi Cyprii legati Ephesum obvianis venissent, literas misi, ut equites ex insula statim decederent. His de causis credo Scaptium iniquius de me aliquid ad Brutum scripsisse. Sed tamen hoc sum animo: si Brutus putabit me quaternas centesimas oportuisse decernere, qui in tota provincia singulas observarem, itaque edixissem, idque etiam acerbissimis sceneratoribus probaretur; si præfecturam negotiatori denegatam quereretur, quod ego Torquato nostro in tuo Lenio, Pompejo ipsi in Sex. Statio negavi, & iis probavi; si equites deductos moleste feret, accipiam equidem dolorem, mihi illum irasci, sed multo majorem, non esse eum talem, qualem putassem. Illud quidem fatebitur Scaptius, me jus dicente, sibi omnem pecuniam ex edicto meo auferendi potestatem fuisse. Adde etiam illud, quod vereor tibi ipsi ut probem. Consistere usura debuit, quæ erat in edicto meo: deponere volebant: impetravi ab Salaminiiis ut silerent. Veniam illi quidem mihi dederunt; Sed quid iis fiet, ¹⁹ si huc Paulus venerit? Sed totum hoc Bruto dedi, qui de me ad te humanissimas literas scripsit: ad me autem, etiam cum rogat aliquid, contumaciter, arroganter, ²⁰ *ἀνομιῶντος* solet scribere. Tu autem

Tom. VIII.

K k

tem

¹⁸ Catonis & ... Bruti] Cyprus Catonis erat clientela: epist. 4. lib. 15. Fam. Item Bruti, quia cum avunculo suo Catone fuerat, cum is lege Clodia Cyprium insulam Ptolemæo regi ademit. Idem.

¹⁹ Si huc Paulus venerit?] Si, inquit, acciderit, ut L. Paulus, qui nunc consul est, consulatu functus, huc proconsul mit-

tatur: male cum Salaminiiis ageretur. Brutus enim contra eos omnia Scaptii causa impetrabit: quatenus dare cogentur. Erat autem affinis Bruti Paulus: quod ejus frater Lepidus Terullianus, Bruti sororem, habebat in matrimonio. Idem.

²⁰ *ἀνομιῶντος*] Minime familiariter.

tem velim ad eum scribas de his rebus; ut sciam quo modo hæc accipiat. Facies enim me certiozem. Atque hoc superioribus literis ad te diligenter perscripseram: sed plane te intelligere volui, mihi non excidisse illud, quod tu ad me quibusdam literis scripsisses; si nihil aliud de hac provincia, nisi illius benevolentiam, deportassem, mihi id satis esse. Sit sane; quoniam ita tu vis: sed tamen ²¹ cum eo credo, quod sine peccato meo fiat. Igitur meo decreto ²² solvatur æs Scaptio statim: quam id rectum sit, tu iudicabis: ne ad Catonem quidem provocabo. Sed noli me putare ²³ ἐγκλησμαι illa tua abjecisse, quæ mihi in visceribus hærent. Flens mihi meam famam commendasti. Quæ epistola tua est, in qua mentionem non facias? Itaque irascatur qui volet, patiar: ²⁴ τὸ δ' εἶ μετ' ἐμῆ: præsertim cum ²⁵ sex libris tanquam prædibus me ipse obtrinxerim, quos tibi tam valde probari gaudeo. E quibus unum ἰσοκρόν requiris de Cn. Flavio, ²⁶ Anci filio. Ille vero ²⁷ ante Decemviros non fuit: quippe qui Ædilis curulis fuerit: qui magistratus multis annis post Decemviros institutus est. Quid ergo profecit, quod protulit fastos? occultatam putant quodam tempore istam ²⁸ tabulam, ut dies agendi peterentur a pau-

²¹ Cum eo] Est ea lege, ea conditione, cum hac exceptione hætenus, dum tamen. Livius B. 19. *Lavinis civitas data, sacraque sua reddita, cum eo, ut ad eas Iunonis nominis Latinis cum populo Romano esset.* Et mox: *Antium nova colonia missa, cum eo, ut Antiatibus permitteretur.* Scioppius.

²² Solvatur] Alii paulo aliter; sed eodem tamen redit sententia, quam sic interpretatur Malaspina: Tu me, Attice, vis Bruto morem gerere: sit ita ut vis, mos geratur: sed tamen cum eo, quod sine peccato meo fiat, quod & te arbitror velle. Ergo te ipsum rogo; ne ad Catonem quidem provocabo? Quid? si decrevero uti res Scaptio quatenus statim, ut Brutus contendit, solvatur: hoc meum decretum quale tibi videbitur? experne culpæ atque peccati? Malaspina.

²³ Ἐγκλησμαι] Hortationes.

²⁴ Τὸ γὰρ εἶ μετ' ἐμῆ] Iustitia & honestas mecum.

²⁵ Sex libris] De Republica. Corrad.

²⁶ Anci] Omnes mei veteres præter Decuratum habent Anci F., ut & legitur apud Plinium lib. 23. & Gellium lib. 6. Quia vero Antius nomen familiae fuit, non prænomen, & filii a prænomine patris offendentur, idcirco Manutius illud Anci mutavit in Cnei, quo modo vulgo legitur apud Livium. Verum germanam lectionem nobis Decuratus representavit. Sic enim discrete scriptum habebat, Anci filius: quo pacto se legitur apud Gellium refert Sebastianus Corradus. Fuit porro Ancus prænomen Romanorum, quod Varro, ut scribit auctor Epitomes lib. x. Valerij Maximi, & Sabini nomen translatum putabat, ipse vero Valerius e Græcia ejus originem repetebat, quod cum cubitus Græce ἄγκυλον vocaretur, illi prænomen Anci imponi solebat, qui cubitum victiosum haberet. Bofius Baluz.

²⁷ Ante Decemviros] Qui teste Livio creati sunt anno U. C. 302.

²⁸ Istam tabulam] Flavij scriba, cum populus, qui dies aut nefasti, aut fasti essent,

paucis. Nec vero pauci sunt auctores, Cn. Flavius scribam fastos protulisse, actionesque composuisse: ne me hoc, vel potius Africanum, (is enim loquitur) commentum putes. ²⁹ Οὐκ ἔλαθε σὲ illud de gestu histrionis: tu sceleste suspicaris, ego ³⁰ ἀφελῶς scripsi. De me imperatore scribis te ex Philotimi literis cognosse. Sed credo te, jam in Epiro cum esses, binas meas de omnibus rebus accepisse, unam a Pindenisso capto, alteram a Laodicea, utrasque tuis pueris datas: quibus de rebus, propter casum navigandi, per binos tabellarios misi Romam literas publice. De Tullia mea tibi assentior, scripsique ad eam, & ad Terentiam, mihi ³¹ placere. Tu enim ad me jam ante scripseras, ac vellem te ³² in tuum veterem gregem revertisses. Correcta vero epistola Memmiana, nihil negotii fuit: multo enim malo hunc a Pontidia, quam illam a Servilia. Quare adjunges Asium nostrum, hominem semper amantem me; nunc credo, eo magis, quod debet etiam fratris Appii amore erga me cum reliqua hereditate crevisse; qui declaravit quanti me faceret, cum sæpe, tum in ³³ Bursa. Næ tu me sollicitudine magna liberaris. ³⁴ Furnii exceptio mihi non placet: nec enim ego ullum aliud tempus timeo, nisi quod ille solum excipit. Sed scriberem ad te de hoc plura, si Romæ esses. In

K k 2

Pom-

sent, ignoraret, eorumque notionem a jurisconsultis peteret, ipse fastos circa forum in albo proposuit, ut, quando lege agi posset, sciretur. Quo beneficio populi gratiam, indeque curulem ædilitatem, libertino patre natus, obtinuit. Manut. Vide orat. pro Murena, cap. 11.

²⁹ Οὐκ ἔλαθε σὲ] Non tibi latuit, non te fugit. Quid sit autem illud de gestu histrionis, frustra quæras, cum sit nihil infra, quo nisi conjectura possit. Videret tamen respicere aliquid, quod fuerit a Tullio positum in libris de Republica, ut vult Mongaultus noster. Fortasse, quæ ibi de gestu histrionis legerat, cadere in Hortensium Atticum suspicabatur. Olivertus.

³⁰ Ἀφελῶς] Simpliciter, ita, ut neminem morderem. Corradus.

³¹ Placere] Ut Tullia nubar equestris ordinis viro, sicut ante fecit. Itaque malo procum de quo Pontidia dixit, quam illum de quo Servilia, quorum alterum Atticus

suspicatus erat fuisse C. Memmiam, ante exilium: post errorem suum correxit, & alium esse scripsit, qui Ciceroni sic placebat, ut nihil negotii fuerit ipsum in eam sententiam adducere, ut de illo uno cogitaret: alter Servij Sulpitij & Postumij filius. Vide lib. V. ep. 24. Poppo.

³² In tuum veterem] Tu Cicero filiam aliam ex equestris ordine collocasses, relictiis patriciis. Corradus.

³³ Bursa] T. Munatio Planco Bursa, ep. 2. lib. 7. Fam. Qui mihi diem dicere cogitavit. Alcon. in Orat. pro Milon. 14.

³⁴ Furnij exceptio] Furnium tribunum plebis (ep. 18. lib. V.) Ciceronis studiosum, legem opinor tulisse de rectoribus transmarinis, nisi Parthus moveret intra Quintilian mensum, eos posse decedere. At id ipsum tempus Cicero timebat, ideoque exceptionem illam minime probabat. Volebat autem omnino ferri, ut anno imperio terminato decederent. Manut.

Pompejum te spem omnem otii ponere non miror: ita res est; removendumque censeo illud³⁵ *diffimulantem*. Sed enim,³⁶ *οιζονομία* si perturbatior est, tibi assignato: te enim sequor³⁷ *σχεδὸν ὅρτα*. Cicerones pueri amant inter se, discunt, exerceantur: sed³⁸ alter, uti dixit Ilocrates in Ephoro & Theopompo, frenis eget, alter calcaribus. Quinto togam puram³⁹ Liberalibus cogitabam dare: mandavit enim pater: ea sic observabo, quasi intercalatum non sit. Dionysius mihi quidem in amoribus est: pueri autem ajunt eum furenter irasci: sed homo nec doctior, nec sanctior fieri potest, nec tui, meique amantior. Thermum, & Silium vere audis laudari: valde se honeste gerunt. Adde M. Nonium, Bibulam, me, si voles. Jam Scrofa⁴⁰ vellem haberet, ubi posset. Est enim lautum negotium. Cæteri infirmant *πολίτευμα* Catonis. Hortensio quod⁴¹ causam meam commendas, valde gratum.⁴² De Amiano spei nihil putat esse Dionysius. Terentii nullum vestigium agnovi. Meragenes certe periit: feci iter per ejus possessionem, in qua animal reliquum nullum est. Hæc non noram tum, cum cum Democrito tuo locutus sum.⁴³ Rhosfiaca vasa mandavi. Sed heus tu, quid cogitas? In felicatis⁴⁴ lanciibus & splendidissimis canistris, olulculis nos soles pascere: quid

te
³⁵ *Diffimulantem*] Quod Atticus Pompejans attribuerat, cum ita scriberet, in Pompejum vel diffimulantem &c. *Bojus*.

³⁶ *Οιζονομία*] Ordo, & dispositio rerum, quæ scribuntur. *Manutius*.

³⁷ *σχεδὸν ὅρτα*] Fortuito, repente, & nullo ordine scribentem. *Corradus*.

³⁸ *Alter*] Frenis egebat Quintus, ut ingenio valens plus etiam quam satis esset; calcaribus Marcus, ut tardior. *Man.* Vide *Orat.* III. 9. *Bojus*. 56.

³⁹ *Liberalibus*] 12. Kal. April. Ego, inquit, Liberalia sic observabo, quasi intercalatum non sit; suo, inquam, die, observabo, quando mihi est ignota intercalatio. *Idem*.

⁴⁰ *Vellem*] Vellem haberet Scrofa provinciam, quam Cato repudiavit, ut posset edere specimen integritatis suæ. Est enim provincia lautum ad hoc negotium. Nam cæteri, qui ambiunt illam provinciam, non sicut ut Cato illam administrarent, & ideo non tam digni sunt, ut illi sufficiantur,

quam Tremellius Scrofa. De Catonis repudiatione provinciarum ex Pretura oblatæ meminuit Plutarchus in vita ejus. *Popma*.

⁴¹ *Causam*] Ne parlatum mihi provinciam prorogari. *Ep.* 13. lib. 5. *Manus*.

⁴² *De Amiano*] Hi tres, Amianus, Terentius, Meragenes, videntur Attico pecuniam debuisse. Et quod sequitur, *Spei nihil*, explano, de exigenda pecunia. *Id.*

⁴³ *Rhosfiaca*] Rhosius urbs erat sita in finu Iffico: de qua Strabo, & Plinius. Id oppidum celeberrimum erat vasis-fidilibus, quæ ibi fiebant. Ideo Atticus volebat aliquid inde sibi curari, quæ Cicero scribit se mandasse. *Bojus*.

⁴⁴ *Lanciibus*] Locus, quæ scripserat Atticus, vasis fidilibus se esse utrum. Quid, inquit, cogitas? in *lanciibus*, & *splendidissimis canistris olulcula* aponebas, hisque nos pascere solitus es, cum præterea nullus esset obsonium: in vasis fidilibus, quæ humilia sunt, quid appones? certe viliora et sculentia. *Manutius*.

te in vasis fidilibus appositurum putem?⁴⁵ *Κέρας* Phemio mandatum est: reperietur; modo aliquid illo dignum canat. Parthicum bellum impendet. Cassius ineptas literas misit: nec dum Bibuli erant allatæ: quibus recitatis, puto fore, ut⁴⁶ aliquando commoveatur Senatus. Equidem sum magna animi perturbatione. Si, ut opto, non prorogatur nostrum negotium, habeo Junium & Quintilem in metu. Esto; duos quidem menses sustinebit Bibulus: quid illo fiet, quem reliquero, præsertim si fratrem? quid me autem, si non tam cito decedo? Magna turba est. Mihi tamen cum Dejotaro convenit, ut ille in meis castris esset cum suis copiis omnibus. Habet autem cohortes⁴⁷ quadringenarias nostra armatura xxx; equitum cxx cxx. Erit ad sustentandum, quoad Pompejus veniat; qui literis, quas ad me mittit, significat suum negotium illud fore. Hiemant in nostra provincia Parthi: expectatur ipse Oroses. Quid queris? aliquantum est negotii. De Bibuli edicto nihil movi, præter illam exceptionem, de qua tu ad me scripseras,⁴⁸ *nimis gravi præjudicio in ordinem nostrum*. Ego tamen habeo *ἰσοδυναμίας*, sed tectiorem, ex Q. Mucii P. filii edicto Asiatico, *Extra quam si ita negotium gestum est, ut eo stari non oporteat; ex fide bona: multa que sum secutus Scævola; in iis illud, in quo sibi libertatem censent Græci datam, ut Græci inter se disceptent suis legibus. Breve autem edictum est propter hanc meam*⁵⁰ *διαρπην*, quod duobus generibus edicendum putavi: quorum unum est provinciale, in quo est de rationibus civi-

⁴⁵ *Κέρας*] Vide lib. V. epist. 21.

⁴⁶ *Aliquando commoveatur*] Aliquando Parthici belli curam suscipiat. Quod non esse confectum, ex Bibuli literis intelligit; contra quam Cassius scripsit. *Epist.* 21. lib. V. *Manutius*.

⁴⁷ *Quadringenarias*] Quæ quadringenos milites continent: quæ ex ratione 300 cohortes, erunt 12. peditum millia, quibus si duo equitum, ut sequitur, millia conjunguntur, duæ legiones fiunt, quas Dejotarus, ut scribit Cæsar, disciplina, atque armatura Romana complures annos constitutas habuit. *Corradus*.

⁴⁸ *Nimis gravi*] Sic edixerat Bibulus de pactis consentis inter publicanos & provinciales; *Παλινογενετα* inter publicanos & provin-

vinciales, quæ nec vi, nec dolo malo facta erant, servato. Hanc exceptionem, quæ nec vi, nec dolo malo facta erant, scripserat Atticus nimis gravis esse præjudicii in ordinem equestrem, cuius erant publicani; quod eos quodammodo argueret & vis, & doli mali. Nec enim Prætores eam adiecissent, nisi suspicio fuisset publicanos quadam gerere consuevisse vi, & dolo malo. Proinde Cicero honori & exultationi ejus, ordinis consultum cupiens de Bibuli edicto eam exceptionem subulit, ejusque loco aliam ejusdem vis, sed tectiorem edicto Asiatico. P. Mutii reposuit; & sic rem verbis temperavit. *Boj.*

⁴⁹ *ἰσοδυναμίας*] Vis ejusdem.

⁵⁰ *Διαρπη*] Distributionem.

tatum, de are alieno, de usura, de syngraphis; in eodem omnia de Publicanis: alterum, quod sine edicto satis commode transigi non potest, de hereditatum possessionibus, de bonis possidendis, ⁵¹ magistris faciendis, vendendis: quæ ex edicto & postulari, & fieri solent. Tertium de reliquo jure dicundo ⁵² ἀγραφοῦ reliqui. Dixi me de eo genere mea decreta ad edicta urbana accommodaturum: itaque curo, & satisfacio adhuc omnibus. Græci vero exultant, quod ⁵³ peregrinis iudicibus nuntur. Nugatoribus quidem, inquires. Quid refert? tamen se ⁵⁴ ἀπορομῶν adeptos putant. ⁵⁵ Vestri enim, credo, graves habent, Turpionem sutorium, & Vettium mancipem. De Publicanis quid agam, videris quærere. Habeo in deliciis, obsequor, verbis laudo, orno; efficio ne cui molesti sint. ⁵⁶ Τὸ ὑδαζόστων, usuras eorum, quas pactionibus adseripserant, servavi etiam Servilius. Ego sic: diem statuo satis laxam; quam ante si solverint, dico me centesimas ducturum: si non solverint, ex pactione. Itaque & Græci solvunt tolerabili fœnore; & Publicanis res est gratissima. Sic illa jam habent, pleno modio verborum honorem, invitationem crebram: quid plura? sunt omnes ita mihi familiares, ut se quisque maxime putet: sed tamen ⁵⁷ μηδὲν ἀπᾶς. ⁵⁸ Scis reliqua. De statua Africani, (⁵⁹ ὁ πραγμάτων ἀσυγκλώσιμος! sed me ipsum delectavit in tuis literis) ain' tu? ⁶⁰ Scipio hic Metellus pro-

⁵¹ Magistris] Auctionum.

⁵² Ἀγραφοῦ] Non scriptum.

⁵³ Peregrinis] Qui non essent Romani.

⁵⁴ Ἀπορομῶν] Facultatem, libertatem utentis suis legibus.

⁵⁵ Vestri enim] Ironia. Vos etiam Romæ graves habetis iudices, Turpionem sutorium & Vettium mancipem; utrumque fordidissimi quæstus. Popina.

⁵⁶ Τὸ ὑδαζόστων] Præter opinionem, & maxime mirandum. Quod usuras, quas pepergerant, grandes nimis & centesimas excedentes, servaverit Servilius vir severus. Gravitas.

⁵⁷ Μηδὲν ἀπᾶς] Nihil ipsi cura est. Supplendum ἴδω.

⁵⁸ Scis reliqua] Quæ perscrutata Græcam sententiam. Manutius.

⁵⁹ Ὁ πραγμάτων ἀσυγκλώσιμος] O perturba-

tum verum ordiæm, quo tu uteris in literis tuis. Idem.

⁶⁰ Scipio Metellus] Constat ex Dione, Scipionem hunc Metellum, qui a Q. Cæcilio Metello Pio adoptus est, Scipionis Naficæ fuisse naturalem filium; ita ut avum haberet, Scipionem Naficam eum, qui Consul fuit cum D. Calpurnio Bestia, anno U. C. 642. proavum, P. Scipionem Serapionem: qui Consul quidem fuit, Censor non fuit: quod Scipionem Metellum ignorasse, & vehementer miratur Cicero & irridet. Ignorasse autem se declaravit Scipio, tum ex sermone quem habuit cum Attico, in quo forsitan Ciceronem apud eum reprehendebat, quasi in suis libris negasset Censorem fuisse: tum ex duabus ipsius Serapionis Barus, altera ad Opis, altera ad Pollucis postea, hoc intelligere poterit: in quarum neutra Cen-

vum suum nescit Censorem non fuisse? atque nihil habuit aliud inscriptum nisi COS. ea statua, quæ ad Opis ⁶¹ per te posita in excelso est. In illa item, quæ est ad ⁶² Πηλοδίκους, hercule inscriptum est, COS. quam esse ejusdem, status, amictus, anulus, imago ipsa declarat. At mehercule ego, cum in ⁶³ turma inauratarum equestrum, quas hic Metellus in Capitolio posuit, animadvertissem in ⁶⁴ Serapionis subscriptione Africanam imaginem, erratum fabrilè putavi; nunc video Metelli. ⁶⁵ Ο ἀπιστορησιών turpem! Nam illud de Flavio & fastis, si fecus est, commune erratum est; & tu belle ⁶⁶ ἠπαύρησας; & nos publicam prope opinionem secuti sumus, ut multa apud Græcos. Quis enim non dixit, Εὐπόλων ⁶⁷ τὸν τῆς ἀρχαίας ab Alcibiade navigante in Siciliam dejectum esse in mare? Redarguit Eratosthenes: assert enim quas ille post id tempus fabulas docuerit. Num idcirco Duris Samius, homo in historia diligens, quod cum multis erravit, irridetur? Quis Zaleucum leges Locris scripsisse non dixit? num igitur jacet Theophrastus, si id a Timæo tuo familiari reprehensum est? Sed nescire proavum suum Censorem non fuisse, turpe est: præsertim cum post eum Consulem, nemo Cornelius, illo vivo, Censor fuerit. Quod de Philotimo, & de solutione H-S ΧΧΘ scribis, Philotimum circiter Kalend. Januar. in Chersonesum audio venisse: ac mihi ab eo nihil adhuc. Reliqua mea Cam-

mil-

for, in utraque Consul tantum scriptum legatur; cum omitti decus illud nec debuerit nec soleret: tum denique quod Africani statuum Censoriam, in Serapionis inscriptione posuerit, ac si ipse quoque Serapio Censor fuisset: nihilque referret, utrum Africani imago, Serapionis inscriptioni imponeretur, an huius in Africani. Quæ inscitia Ciceroni eo turpior visa est, quod animadvertere potuerit, post Naficæ consulatum, non modo Naficam ipsum, Censorem factum non fuisse, sed ne Cornelium quidem aliquem illo vivente. Mal.

⁶¹ Per te posita] Attici opera, antiquitatis tortius peritissimi, hisce in rebus multi usi sunt. Idem.

⁶² Πηλοδίκους] Pollucis. Supple, templum.

⁶³ Turma] Aptè multitudinem statuarum equestrium turmas vocat: nam equitum est turma proprie, ut cætera pedum. Anonymus.

⁶⁴ Serapionis] Nempe Africani statua imposita fuerat basi, quæ destinata statuae Serapionis, ei convenientem habebat inscriptionem. Idem.

⁶⁵ Ο ἀπιστορησιών] O historie inscitiam. Græci eo turpior visa est, quod animadvertere potuerit, post Naficæ consulatum, non modo Naficam ipsum, Censorem factum non fuisse, sed ne Cornelium quidem aliquem illo vivente. Mal.

⁶⁶ ἠπαύρησας] Dubitasti.

⁶⁷ Τὸν τῆς ἀρχαίας] Illum (Eupolim) ex veteri comœdia celeberrim.

millus scribit se accepisse: ea quæ sint nescio, & aveo scire. Verum hæc posterius, & coram fortasse commodius. Illud me, mi Attice, in extrema fere parte epistolæ commovit: scribis enim sic, ⁶⁸ τί λαιπών? deinde me obsecras amantissime, ne obliviscar vigilare, & ut animadvertam quæ fiant. Num quid de quo inaudisti? Esti nihil ejusmodi est: ⁶⁹ ὡλλῶς γε ἔδει: nec enim me fefelleret, nec faller. Sed ista admonitio tua tam accurata, nescio quid mihi significare visa est. ⁷⁰ De M. Octavio iterum jam tibi rescribo, te illi probe respondisse. Paulo vellem fidentius. Nam Cælius libertum ad me misit, & literas accurate scriptas: sed de pantheris fœde, ac de ⁷¹ civitatibus. Rescripsi alterum me moleste ferre, si ego in tenebris laterem, nec audiretur Romæ, nullum in mea provincia nummum, nisi in æs alienum, erogari; docuique nec mihi conciliare pecuniam licere, nec illi capere: monuique eum, quem plane diligo, ut, cum alios accusasset, cautius viveret. Illud autem alterum, alienum esse existimatione mea, Cybirtas imperio meo publice venari. ⁷² Lepta tua epistola gaudio exultat: etenim scripta belle est, meque apud eum magna in gratia posuit. Filiola tua gratum mihi fecit, quod tibi diligenter mandavit, ut mihi salutem adscriberes; gratum etiam Pilia: sed illa officiosius, quod mihi, ⁷³ quem quidem nunquam vidit: igitur tu quoque salutem utrique adscribito. ⁷⁴ Literas daturus pridie Kal. Januar. suavem habuisti

reco-

68 Τί λαιπών] Quid superest?
 69 Πῶς] Multum quidem abest.
 70 De M. Octavio] Ep. 21. lib. V.
 71 Civitatibus] Scripserat ad Ciceronem Cælius, ut & pantheras sibi mitteret, & M. Feridii agros, Fam. VIII. 9, qui civitatibus fructus penderent, immunes esse vellet. De agris respondit Cicero: „ In mea provincia nihil cuiquam admittit, nisi si quid quis debeat. Nam, creditoribus ut satisfiat, volo. Itaque non est, quod petas: ut civitatibus adimam fructus, qui ex agris capiuntur. Ac miror, cur petas: cum Romæ audire possis, nullum in mea provincia nummum, nisi in æs alienum, erogari. Quod si non audiret, meaque sunt obscura facta, ut tanquam in tenebris la-

team, moleste fero. Manur.
 72 Lepta] Præfatus fabrum. Corradus. Liber unus Ms. habet, *lesta tua epistola Dionysius gaudio exultat.* Lambinus.
 73 Quem quidem nunquam] Vulgo, *quem iam pridem nunquam*: sed ut repugnantia tollatur, que est in *iam pridem*, & *nunquam*, emendavit Malaspina. uti nos edimus, Lambini audaciam hoc loco imitari. Olivetius.
 74 Literas] Vistarii lectorem exhibemus, nisi quod ille *habuit*, nos *habuisti*. Sic enim locum hunc refinxerat Muretus, ab aliis aliter corruptum. Bofius vero legendum denique censuit, *Litterarum datarum dicee prid. Kal. Jan. suavem habuit*, &c. ut offendit codex Baluzianus, de quo in Præfatione diximus. Idem.

recordationem clarissimi ⁷⁵ jurisjurandi, quod ego non eram oblitus: magnus enim Prætextatus illo die fui. Habes ad omnia, non, ut postulasti, ⁷⁶ χρύσεια χαλκείων; sed paria paribus respondimus. Ecce autem alia pusilla epistola; quam non relinquam ⁷⁷ ἀνελήφωτον. Bene mehercule ⁷⁸ potuit Lucceus Tusculanum; nisi forte, solet enim cum suo tibicine: & velim scire quis sit status ejus. Lentulum quidem nostrum præ ⁷⁹ are Tusculanum profcripisse audio. Cupio hos expeditos videre: cupio etiam Sextium: adde, si vis, Cælium: quibus omnibus est, ⁸⁰ ἀπεδοθεν πῶς ἀνλωσθῆαι, δείσαν δ' ὑποδέξασθαι. De Memmio restituendo ut Curio cogitet, te audisse puto. De Egnatii Sidicini ⁸² nomine nec nulla, nec magna spe sumus. Pinarium, quem mihi commendas, diligentissime Dejotarus curat, graviter ægrum. Respondi etiam ⁸¹ minori. Tu, velim, dum ero Laodicæ, id est, ad Idus Majas, quam sæpissime mecum per literas colloquere: & cum Athenas veneris, (jam enim sciemus de rebus urbanis, de provinciis, quæ omnia in mensem Martium sunt collata) utique ad me tabellarios mittas. Sed heus tu, jamne vos a Cæsare per Herodem talenta Attica quinquaginta extorsistis? in quo, ut audio, magnum odium Pompeji suscepistis. Putat enim suos nummos vos comedisse; Cæsarem ⁸⁴ in Nemorensi

Tom. VIII.

L I

adifi-

75 *Jurisjurandi*] Rempubliam atque urbem mea unius opera esse salvam. Vide Fam. V. 2. Orat. pro Domo &c.
 76 *Χρυσεία χαλκείων*] *Aurea pro æneis.* Proverbium ductum ex Homero, ubi Glaucus & Diomedes arma permutant, ut aurea alter pro æneis acciperet. Iliad. 2. 236. *Ερυσίης.*
 77 *Ανελήφωτον*] Sine responsione.
 78 *Potuit*] Vendere: nisi forte sibi retinere animi causa: solet enim ibi se cum suo servulo tibicine oblectare. *Manuivius. Potuit* profcribere, ut æs alienum dissolvat, quod ante contraxit: nisi forte aliquid parimoniam ex aliquo tempore comparverit. *Sotus enim* jam non cum amplissimis viris, ut ante, convivari, sed cum suo tibicine versari. *Junius.*
 79 *Are*] Ita Gruterus, ex Bofii conjectura: nam, *pro re*, habent Ms.
 80 *Απεδοθεν πῶς ἀνλωσθῆαι*] *Veriti sunt quidem reculare, timuerunt autem accipere.* Iliad.

H' 93. Similiter obzotans dicit Sextium & Cælium, & in illos omnes convenire verum hunc, quod veriti essent a Pompejo & republica dissentire: timuissent autem a Cæsare, etiam si propter æs alienum cuperent, pecunias accipere: sicut fecit Curio. *Poppo.*
 81 *Restituendo*] De exilio Patrensi. Ep. 19. lib. XIII. Fam. *Corradus.*
 82 *Nomine*] Pecunia ab Egnatio exigenda. *Manuivius.*
 83 *Minori*] Scilicet epistole.
 84 *In Nemorensi*] Cæsar edificabat villam sumptuosissimam in nemore Aricino, sacro Dianæ. *Poppo.* Jocatur Cicero in solutionem a Cæsare factam Attico, & aliis ipsius Cæsaris creditoribus, qui illam ita importune appellabant, ut coactus fuerit nummos eis dinumerare, quos edificando Nemorensi reservarat. *Bofius. Diligentem*, est parciorum in faciendis sumptibus. *Grævius.*

ædificando diligentior fore. Hoc ego ex P. Vedio, magno nebulone, sed Pompeji tamen familiari, audiui. Hic Vedius venit mihi obviam cum duobus effedis; & rheda equis juncta, & lectica, & familia magna: pro qua, si Curio⁸⁵ legem pertulerit, H-S centena pendat necesse est. Erat præterea⁸⁶ cynocephalus in effedo: nec deerant onagri. Nunquam veli hominem nequior: sed extremum audi. Diversatus est Laodiceæ apud Pompejum Vindillum: ibi sua deposuit, cum ad me profectus est. Moritur interim Vindullus: quæ⁸⁷ res ad Magnum Pompejum pertinere putabatur. C. Vennonius domum Vindulli venit: cum omnia obsignaret, in Vedianas res incidit. In his inventæ sunt quinque imagunculæ matronarum, in quibus una fororis amici tui, hominis⁸⁸ bruti, qui hoc utatur; & illius Lepidi, qui hæc tam negligenter ferat. Hæc te volui⁸⁹ παρασπονδῆσαι: sumus enim ambo belle curiosi. Unum etiam velim cogites. Audio Appium⁹⁰ πορθηδαῖον Eleusine facere: num inepti fuerimus, si nos quoque Academia fecerimus? Puto, inquires. Ergo id ipsum scribes ad me. Equidem valde ipsas Athenas amo: volo esse aliquod monumentum: odi falsas inscriptiones statuarum alienarum. Sed ut tibi placebit: faciesque me, in quem diem Romana incidant mysteria, certior, & quo modo hiemaris. Cura ut valeas.⁹¹ Post Leuſtricam pugnam die septingentesimo sexagesimo quinto.

CI.

⁸⁵ Legem] C. Scribonius Curio Tribunus plebis lege definiat iumentorum, vehiculorum, & servorum numerum, quibus singuli cives Romani ad iter faciendum uterentur: quam legem Viariam appellat Cælius in epistola quadam ad Ciceronem. In eam legem committebat P. Velius, quod cum pluribus vehiculis & numerosiore familia iter faceret, quam ea lege pareretur. Idcirco scribit Cicerō eum poene nomine H-S centena pensurum, si ea lex perlata fuerit a Curione. *Bohus.*

⁸⁶ Cynocephalus] Fuerunt Cynocephali e simiarum genere, de quibus vide Salmasium ad Solinum. *Grævius.*

⁸⁷ Res] Hereditas. Liberti enim patronis, & patroni æque libertis heredes erant, cum aut intestati, aut sine filiis obissent. Sin gentilis erat, de gentilitia hereditate ac-

cipiemus. *Manutius.*

⁸⁸ Bruti] Alludit ad cognomina Bruti & Lepidi. M. Brutus, inquit, homo brutus & stolidus, qui Vedio familiariter utitur, nec animadvertit forem suam propter illum adulterii suspectam esse; Lepidus vero, homo lepidus & faceris, qui tam turpem suspicionem in uxore leviter curat, & negligenter fert. Dux autem fuerunt forores Bruti; una Junia, uxor M. Lepidi postea Triumviri; altera Tertia sive Terulla, nupta C. Cassio interfectori Cæsaris. *Popma.*

⁸⁹ Παρασπονδῆσαι] Obiter scire.

⁹⁰ Πορθηδαῖον] Vesibulum, ut esset in urbe celebri monumentum nominis sui. *Manutius.*

⁹¹ Post Leuſtricam pugnam, Quam Bovillam dixit, lib. V. epist. 13.

CICERO ATTICO SAL.

II. CUM Philogenes libertus tuus Laodiceam ad me salutandi causa venisset, & statim ad te navigaturum esse diceret, has ei literas dedi; quibus ad eas rescripti, quas acceperam a Bruti tabellario. Et respondebo primum postremæ tuæ paginæ, quæ mihi magnæ molestiæ fuit; quod ad te scriptum est a Cincio de Statio sermone: in quo hoc molestissimum est, Statium dicere, a me quoque id consilium probari. Probari autem? de isto hæctenus. Dixerim me vel plurima vincula tecum summæ conjunctionis optare: etsi sunt amoris arctissima: tantum abest, ut ego ex eo, quo adstricti sumus, laxari aliquid velim. Illum autem multa de istis rebus asperius solere loqui sæpe sum expertus; sæpe etiam lenivi iratum. Id scire te arbitror. In hac autem peregrinatione, militiæ nostræ sæpe incensum ira vidi, sæpe placatum. Quid ad Statium scripserit, nescio. Quidquid acturus de tali re fuit, scribendum tamen ad libertum non fuit. Mihi autem erit maxime curæ, ne quid fiat fecus, quam volumus, quamque oportet. Nec satis est in ejusmodi re, se quemque præstare. Ac maxime partes istius officii sunt pueri Ciceronis, sive jam adolescentis: quod quidem illum soleo hortari. Ac mihi videtur matrem valde, ut debet, amare, teque mirifice: sed est magnum illud quidem, veruntamen multiplex pueri ingenium; quo ego regendo habeo negotii fatis. Quoniam respondi postremæ tuæ paginæ prima mea; nunc ad primam revertar tuam. Peloponnesias civitates omnes maritimas esse, hominis non nequam, sed etiam tuo iudicio probati, Dicæarchi tabulis credidi. Is multis nominibus, in Trophoniana³ Chæronis narratione, Græcos in eo reprehendit, quod mare tam secuti sunt; nec ullum in Peloponneso locum excipit. Cum mihi auctor placeret, (etenim erat⁴ ἰσορκῶ-

L I 2

72-

¹ Id consilium] Consilium Quinti fratris de dimittenda Pomponia, Attici forore. Statium autem Quinti libertus. *Manutius.*

² Illam autem] Quintum. *Idem.*

³ Chæronis] Chæronem loquentem induxerat Dicæarchus in libris *επιπέδησι* de Typo-
γράφοις ἀποκρίσεις. Athenæus. *Manutius.*

⁴ ἰσορκῶν] Historiæ peritissimus.

τατος, & vixerat in Peloponneso) admirabar tamen, & vix accedens, & communicavi cum Dionysio. Atque is primo est commotus: deinde, quod tum de isto Dicæarcho non minus bene existimabat, quam tu de C. Vestorio, ego de M. Cluvio, non dubitabat, quin ei crederemus. Arcadiæ cenfebatur esse Lepreon quoddam maritimum: Tene autem, & Aliphæra, & Tritia ⁵ νεώτια ei videbantur; idque ⁶ τῶ Ἰβ. νεῶν κατὰ λόγον confirmabat, ubi mentio non fit istorum. Atque istum ego locum totidem verbis a Dicæarcho ⁷ transtuli. Philiassios autem dici sciebam, & ita fac ⁸ ut habeas; nos quidem sic habemus. Sed primo me ἀναλογία deceperat, Φλίης, Ο'πύς, Σιπύς: quod Ο'πύτιοι, Σιπύτιοι. Sed hoc continuo correximus. Lætari te nostra moderatione & continentia video. Tum id magis faceres, si adesses; atque hoc foro, quod egi ex Idibus Febr. Laodiceæ ad Kal. Majas omnium dicecesium, præter Ciliciæ, mirabilia quædam effecimus: ita multa civitates omni ære alieno liberatæ, multæ valde levatæ sunt: omnes suis legibus & judiciis usæ, ⁹ ἀπονομίαν adeptæ revixerunt. His ego duobus generibus facultatem ad se ære alieno liberandas, aut levandas dedi; uno, quod omnino nullus in imperio meo sumptus factus est: nullum cum dico, non loquor ¹⁰ ὑπερβολικῶς: nullus, inquam, ne teruntius quidem. Hac autem re incredibile est quantum civitates emerferint. Accessit altera. Mira erant in civitatibus ipsorum furta Græcorum, quæ magistratus sui fecerant: quæsiivi ipse de iis, qui annis decem proximis magistratum gesserant: aperte fatebantur: itaque sine ulla ignominia suis humeris pecunias populis retulerunt. Populi autem nullo gemitu Publicanis, quibus hoc ipso lustro nihil solverant, etiam superioris lustri reddiderunt. Itaque Publicanis in oculis sumus. Gratis, inquis, viris. Sensimus.

⁵ Νεώτια] Nuper condita.
⁶ Τῶ Ἰβ. νεῶν] Navium enumeratione, Hæd. lib. II.
⁷ Τρανστού] In libros de republica, ad quos perinebat disputatio de commerciis & mercatibus civitatum, quibus maritimæ magis abundant & pollent, quam mediterraneæ: quod ipsum etiam disputat Aristot. in suis Polit. lib. VI. & VII. Πόρνα.

⁸ Ut habeas] Ut corrigas. Nam Philiassios non recte scripseram, analogia deceptus; quod ut ab Ο'πύς, Σιπύς, Ο'πύτιοι, Σιπύτιοι, item Philluntios a Φλίης deduci putaveram. Manutius.
⁹ Απονομίαν] Facultatem suis legibus vendi.
¹⁰ Ὑπερβολικῶς] Supra modum.

simus. Jam cætera jurisdictio nec ¹¹ imperita, & clemens cum admirabili facilitate. Aditus autem ad me minime ¹² provinciales. Nihil per cubicularium. Ante lucem inambulabam domi, ut olim candidatus. Grata hæc, & magna, mihi que nondum laboriosa ex illa vetere ¹³ militia. Nonis Maji in Ciliciam cogitabam: ibi cum Junium mensẽ consumpissẽ, atque utinam in pace, (magnum enim bellum impendit a Parthis) Quintilem in reditu ponere. Annuæ enim mihi operæ a. d. III. Kal. Sext. ¹⁴ emerentur. Magna autem in spe sum, mihi nihil temporis prorogatum iri. Habebam acta urbana usque ad Nonas Martias; e quibus intelligebam, Curionis nostri ¹⁵ constantia omnia potius actum iri, quam de provinciis. Ergo, ut spero, propediem te videbo. Venio ad Brutum tuum, immo nostrum, sic enim mavis. Equidem omnia feci, quæ potui aut in mea provincia perficere, aut in regno experiri. Omni igitur modo egi cum rege, & ago quotidie per literas scilicet. Ipsum enim triduum, quatrimumve mecum habui turbulenti in rebus, quibus eum liberavi. Sed & tum præsens, & postea creberrime non destiti rogare, & petere mea causa; suadere, & hortari sua. Multum profeci: sed quantum, non plane, quia longe absũm, scio. Salaminios autem (hos enim poteram coercere) adduxi, ut totum nomen ¹⁶ Sceptio vellent solvere; sed centesimis ductis a proxima quidem syngrapha, nec perpetuis, sed renovatis quotannis. Numerabantur nummi: noluit Sceptio. Tun' qui ais Brutum cupere aliquid perdere? quaternas habebat in syngrapha: fieri non poterat: nec, si posset, ego pati possem. Audio omnino Sceptium poenitere. Nam quod senatus-consultum esse dicebat, ut jus ex syngrapha diceretur, eo consilio factum est, quod pecuniam Salaminii contra legem Gabinii sumptulerant. Vetabat autem ¹⁷ Auli lex, jus dici de ita sumpta pecu-

¹¹ Imperita] Ita Viç. & Man. sed Bonifus, imperita: Popma, impensita: Lamb. impedita, ut conjecterat Corradus. Sed a Viçorio cur difcedatur, non video.
¹² Provinciales] Difficiles, qualibus uti solent alii, qui provinciis præfunt. Corrad. Vide ep. 1. lib. I. ad Q. Fr.
¹³ Militia] Cum sui candidatus.

¹⁴ Emerentur] Hoc est, expleantur. Infertur ep. 5. hujus lib. annum tempus prope jam emeritum habebamus. Casaub.
¹⁵ Constantia] Intercessionis. Vide ep. 12. lib. VIII. Fam. Corradus.
¹⁶ Sceptio] Vide lib. V. ep. 21.
¹⁷ Auli lex] Auli Gabinii. Manut.